

מחווון זה מתייחס לרכיבי השפה הבאים: פרגמטיקה, סמנטיקה, תחביר, מורפולוגיה ופונולוגיה.

בנוסף, המחווון כולל הישגים של האזנה ודיבור בהקשר לתהליכי למידה

למילוי המחווון – ציין/ציניי במשבצת הנמצאת בסמוך לכל עמודה את המספר המתאים לפי הדירוג הבא:

1-אינו מבצע כלל 2-ממעט לבצע 3-מבצע לרוב 4- מבצע בסביבות שונות

פרגמטיקה

שלבי השפה רכיבים	קדם מילי	חד מילי	דקדוקי מוקדם	דקדוקי מאוחר	שלב השפה	
					תנאים מקדמים לתקשורת ושפה	רכיבים
	יוצר קשר עין					תנאים מקדמים לתקשורת ושפה
	מצביע					
	ממקד קשב בשותפים					
	יוצר קשב משותף (מבט לסירוגין אדם-חפץ) פועל בעיסוק משותף					
	מחליף תורות					
	מחקה צלילים					
	מביע בקשה באמצעות מחוות, הבעות פנים, קול, מבט, בכי	מביע באמצעות שילוב של- מילה בודדת, מחוות והבעות קוליות, תקשורת תומכת או חלופית	מביע בקשות (ישירות ועקיפות) מסוג : בקשת מידע בקשת הסבר ובקשת רשות באמצעות צירופים, משפטים פשוטים ומדויקים באופן מילולי/תת"ח	מביע בקשות ישירות ועקיפות מסוג : בקשה הבהרה, מידע, רשות והסבר באמצעות משפטים פשוטים, מחוברים ומורכבים באופן מילולי/תת"ח		כוונת תקשורתיות
	מביע סירוב באמצעות הבעות פנים, קול, מבט, בכי	מביע סירוב באמצעות שילוב של- מילה בודדת, מחוות והבעות קוליות	מביע סירוב, באמצעות צירופים או משפטים פשוטים באופן מילוי או תת"ח	מביע סירוב, באמצעות משפטים מחוברים ומורכבים באופן מילולי/ תת"ח		

מחווון להערכה : האזנה ודיבור – כשירות תקשורתית

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המנהל הפדגוגי
 אגף א' חינוך מיוחד

שלבי השפה		קדם מילי		חד מילי		דקדוקי מוקדם		דקדוקי מאוחר	
רכיבים									
						עונה לשאלות, באמצעות צירופים או משפטים פשוטים באופן מילוי/תת"ח		עונה לשאלות, באמצעות משפטים מחוברים ומורכבים באופן מילולי/תת"ח	
		נותן תשובה באמצעות הבעות פנים, קול, מבט, בכי		עונה תשובה ומוסר מידע באמצעות שילוב של- מילה בודדת, מחוות והבעות קוליות		עונה תשובה ומוסר מידע באמצעות צירופים או משפטים פשוטים		עונה תשובה ומוסר מידע, באמצעות משפטים מחוברים ומורכבים	
		משתף בהנאה/הצלחה באמצעות מבט וקוליות		משתף מצהיר, מעיר באמצעות מילה בודדת, מחוות והבעות קוליות		משתף בחוויה של כאן ועכשיו, מצהיר ומעיר באמצעות משפטים פשוטים וצירופים		משתף בחוויה שקרתה בעבר, משתף במחשבות ורגשות באמצעות משפטים מחוברים ומורכבים	
		מתחיל לפנות באמצעות פניות חברתיות - תודה		פונה בפניות חברתיות כגון: תודה, בבקשה סליחה		פונה בפניות חברתיות הכוללות מילות נימוס			
כישורי שיח		יוזם שיחה על ידי קריאה בשם או מגע, באמצעות מילה בודדת, מחוות, הבעות קול או תת"ח		יוזם שיחה בדרך קריאה בשם ובאמצעות משפט פשוט		יוזם שיחה באמצעות משפטים מחוברים ומורכבים			
		מגיב לפניית השותף לשיח		מגיב באופן מותאם לשותף לשיח		מקשיב לשותף לשיח ומגיב בהתאם			
		משתתף בשיחה של מעגל שיח אחד באמצעות מילה, מחווה, מבט, צליל או תת"ח		מחליף תורות בשיחה של כמה מעגלי שיח גם אם התזמון עדיין לא מדויק		מחליף תורות בשיחה עם מספר רחב של מעגלי שיח ומגיב לשותף לשיח באופן מותאם			
				שומר על נושא השיחה		שומר על נושא השיחה			
				מוסיף מידע חדש לנושא		מוסיף מידע חדש לשיח			
						מתזמן באופן מותאם החלפת תור בשיח			

שלבי השפה רכיבים		קדם מילי	חד מילי	דקדוקי מוקדם	דקדוקי מאוחר
הבנה חברתית	מספר סיפור או חוויה תוך שמירה על רצף אך ללא עלילה מרכזי			מספר סיפור או חוויה תוך שמירה על רצף אך ללא עלילה מרכזי	
	מדבר באופן שמותאם לגיל המאזין ולמצב			מדבר באופן שמותאם לגיל המאזין ולמצב	
	מתחשב בידע המאזין				
	משנה את נושא השיחה או מבהיר על פי תגובות המאזין				
	משתמש בשפת גוף מותאמת (הבעת פנים/תנועות גוף/מרחק/הפניה של הגוף)				
הבנה חברתית בלתי מילולית	משתמש באינטונציה משתנה ומותאמת				
	משתמש בעוצמת קול משתנה ומותאמת				
	בודק התעניינות של האחר בדבריו				
	משנה את השיח על פי שפת גוף/הבעות פנים/אינטונציה/עוצמת קול של השותף לשיח				
	מבין מסר סמוי (וציניות) המובע על ידי שפת הגוף/אינטונציה שלא תמיד מותאמת למלל				

סמנטיקה

שלבי השפה		קדם מילי		חד מילי		דקדוקי מוקדם		דקדוקי מאוחר	
רכיבים									
רכישת אוצר מילים הבנתי	מבין שמות עצם ופעלים יומיומיים	מרחיב הבנת שמות עצם ופעלים מוחשיים רוכש תארים מוחשיים (גדול, מהר, קר)	מרחיב מלות התוכן: שמות עצם, פעלים ותארים, מושגי יסוד	מרחיב מילות התוכן (מוחשיות ומופשטות): שמות עצם, פעלים, תארים ותארי פועל					
	מבין מילים בהקשר חברתי כגון: ביי ביי, עוד, די	מבין מילות תפקוד ראשוניות כגון: "הנה", "עוד"	מרחיב מילות תפקוד כמו מילות קישור, מילות שלילה ומילות יחס מרחביות: בתוך, על מתחת, לפני, מאחורי	מרחיב מילות תפקוד, מילות חיבור, מילות יחס מרחביות, מילות קישור, מילות שלילה, וכינויי גוף					
	מבין הוראות יומיומיות פשוטות ללא מחוות	מבין הוראות פשוטות משפט מחובר, משפט מורכב	מבין הוראות- במשפט פשוט, משפט מחובר, משפט מורכב	מבין הוראות פשוטות מורכבות מכמה משתנים					
	מבין את השאלה "איפה?"	מבין שאלות כמו "איפה?", "מי?", "מה?"	מבין מילות שאלה כגון: מתי, איך, לא?	מבין שאלות בכול רמות החשיבה					
		מבין צירופי מילים בשילוב מילות תוכן שונות (תן לי כדור, אווירון בשמים, שב על הכיסא)							
רכישת אוצר מילים הבעתי	מבין משפטים פשוטים (דני אוכל תפוח	מבין סיפור ברמה אינפורמטיבית	מבין סיפורים בכול רמות החשיבה						
	מביע עצמו באמצעות מילה בודדת, אשר מייצגת משפט שלם והיא תלויה הקשר (דיבור טלגראפי) (הילד אומר "מים" מתוך כוונה לומר "אני רוצה לשתות מים")	מביע עצמו באמצעות במילות תוכן: שמות עצם, פעלים ותארים ראשוניים משתמש במילות תפקוד ראשוניות: מילות קישור, מילות שלילה ומילות שאלה	מביע עצמו באמצעות מילות תוכן: שמות עצם, פעלים ותארים ותארי פועל משתמש מילות תפקוד: מילות חיבור, מילות יחס מרחביות, מילות קישור, מילות שלילה, מילות שאלה וכינויי גוף						

תחביר

שלבי השפה		קדם מילי		חד מילי		דקדוקי מוקדם		דקדוקי מאוחר	
רכיבים									
הבנה תחבירית							מבין צרופים הכוללים שם עצם ופועל (תן כדור)	מבין משפטים פשוטים, ומחוברים,	
							מבין צירופים הכוללים שני שמות עצם (האווירון בשמים)	מבין משפטי שאלה ושליחה	
							מבין משפטים פשוטים (דני אוכל תפוח)	מתחיל להבין משפטים מורכבים	מבין משפטים מורכבים
								מבין משפטים בסדר טיפוסי לשפה המדוברת	
								מבין משפטי שיעבוד	
								מבין משפטי זיקה	
הבעה תחבירית							מביע עצמו באמצעות משפטים פשוטים	מביע עצמו באמצעות משפטים מחוברים	
							מביע עצמו באמצעות משפטי שאלה	מביע עצמו באמצעות משפטי שליחה	
							מביע עצמו באמצעות משפטים מורכבים	מביע עצמו באמצעות משפטי שיעבוד	
							מביע עצמו באמצעות משפטי זיקה		

מורפולוגיה

שלבי השפה		קדם מילי	חד מילי	דקדוקי מוקדם	דקדוקי מאוחר
רכיבים					
				מטה נכון במהלך שיח את מילות התוכן, כגון : שמות עצם על פי מין ומספר(ילד- ילדים) פעלים על פי בניין זמן, מספר גוף (ילדים אוכלים שמות תואר על פי מין, גוף והתאמה לשמות עצם (כמו ילדה גדולה), מילות יחס נפוצות (אותנו, בו, בה, לנו)	
				מפיק בשיח פעלים השייכים לארבעה בניינים : פעל, פיעל, הפעיל, התפעל	מפיק בשיח פעלים על פי שבעת הבניינים, לפי מין, מספר, זמן, גוף

פונולוגיה

שלבי השפה		קדם מילי	חד מילי	דקדוקי מוקדם	דקדוקי מאוחר
רכיבים					
		מפיק קודם צלילים קדמיים ובהמשך צלילים אחוריים (m,p,b,t,d,n,l) לפני k,g,x			
		מפיק צלילים החוזרים על עצמם	מפיק מילים או חלקי מילים. כמו : תודה – דה כדור- דור משמיט, מחליף ומוסיף הברות		
		מביע רצפים עיצור-תנועה, כגון : דה-דה, בה-בה, טו-טו וכו'			
		משחק משחקי אינטונציה – שינויים בגובה הטון			

תהליכי למידה

שלבי שפה	קדם מילי	חד מילי	דקדוקי מוקדם	דקדוקי מאוחר
השתתפות בלמידה ודיון				משתתף בשיחה ובדיון בכיתה
				שואל שאלות אודות הנושאים הנלמדים
				עונה תשובות בנושאים הנלמדים
התייחסות לתכני הלמידה מתוך בחירה ונחישות עצמית				מביע העדפות, דעות ורעיונות בנוגע לנושא הנדון ונימוקים
				מביע מאוויים אישיים ודעות בנוגע לנושא הנדון
				מביע העדפות ותחושות בנוגע לנושא הנדון
מתן תשובות ענייניות לשאלות בהקשר לנלמד				עונה תשובה עניינית לשאלות על מידע סמוי, שאינו מוזכר במפורש בנלמד
				עונה תשובות ענייניות לשאלות תוך שימוש בהסבר, בתיאור, ובהדגמה
				עונה תשובות ענייניות לשאלה על מידע גלוי המוזכר בחומר הנלמד
דיווח רפלקטיבי על תהליך למידה				מדווח על התהליך : מה למד בתוכן? מה למד על המשימה?
				מדווח על הצלחות וקשיים
				מדווח דיווח עצמי אודות : רגשות ומחשבות

מחווון זה מבוסס על מערך ההישגים הנדרשים בהאזנה ודיבור אשר נכתבו בהתאמה לחינוך המיוחד (תשע"ח) ע"י המדריכות הארציות: יערה גרינשטיין, הוניידה אבו-נופאל ועינת פולק.